

ALPSKO RASTLINSTVO IN ŽIVALSTVO

V alpskem svetu je veliko rastlinskih in živalskih vrst, ki so se prilagodile ekstremom v visokogorju. Poznamo več kot 13.000 različnih alpskih rastlinskih vrst, ter približno 30.000 vrst živali. Številne rastlinske vrste so ogrožene, predvsem zaradi klimatskih sprememb, povišanja temperatur ter uničevanja in pomanjkanja življenjskega prostora. V Alpah so zavarovane tudi številne živalske vrste, od najbolj prepoznavnih (kozorog, svizec,...) do najbolj skritih in nenavadnih (gorski apolon, planinski orel). Nekatere so ogrožene, druge so ponovno naselili ali pa so se naselile same. Zavarovana naravna območja (naravni parki, naravni rezervati) predstavljajo za številne od njih življenjsko zatočišče.

Gozdna meja je različno visoka glede na usmerjenost pobočja (sever, jug) in lego posameznega območja v Alpah. Listnati gozd, ki ga sestavljajo predvsem bukev, hrast, jesen in beli javor, raste strnjeno do višine 1000 m. Živali v listnatem gozdu so vse od sesalcev, kot so medved in jelen do žuželk kot so komarji, pajki in podobno.

Nad listnatim gozdom sledi pas mešanega gozda, kjer rastejo iglavci npr. smreka in listavci npr. bukev. Najdemo veliko živali, ki se nahajajo tudi v listnatem gozdu, saj je tam razgiban gozdni pas, ki živalim nudi dobro zatočišče.

Nato se okoli 1500 m začnejo planine, kjer je dreves manj, a dovolj površin za pašo. Tam se zadržuje manj divjih živali, saj je število ljudi tu večje kot drugje v gorah. Planine se lahko prepletajo z pasom iglastega gozda.

V njem pa prevladujejo iglavci in grmičevje. Ker je čez leto tam temno oz. svetloba ne doseže tal, pri tleh ne raste veliko drugega kot praprot, mah ter nizki iglavci. Na tleh živi več vrst sesalcev značilnih za iglasti gozd. To so: rjavi medved, ris, volk, najde se tudi kakšne kopitarje ter kune, lisice in ježe. V drevesih se zadržujejo razne ptice npr. sova in detli. Redka vrsta ptice, ki jo lovci radi lovijo, je divji petelin. Ker v iglastem gozdu pri tleh ni gostega rastja, je to okolje popolno zanj, a je zaradi prevelike izgube habitata v zadnjem stoletju ogrožen. Iglavci za številne žuželke in ptice predstavljajo življenjsko pomembno drevo, saj so glavni izvor hrane in zaščite.

Za iglastim gozdom je zgornja gozdna meja, ki se konča z ruševjem na približno 2000 m. Med rastlinstvom v ruševju prevladuje zimzeleno grmičevje. Visokih dreves tam ni, uspeva pa pritlikavi bor, ki je odporen proti onesnaževanju in varuje tla pred erozijo, blaži učinke ostrega podnebja, preprečuje nastanek plazov in zagotavlja zatočišče mnogim živalim. Tudi nekaj ogroženih vrst cvetlic npr. Blagajev volčin in planika raste med travnatimi zaplatami v ruševju. Med talnimi živalmi prevladujejo pajki, suhe južine, polži, črvi in stonoge, od žuželk pa metulji in hrošči. Od vretenčarjev so zastopane predvsem ptice kot so planinski orel, mali sokol, dular, snežna jerebica ter ruševca in drobni sesalci npr. gozdna rovka.

Ruševju sledi visokogorski pas, za katerega je značilno kratko poletje in dolga zima, kar za rastline pomeni kratka rastna doba. Za rastline nad ruševjem je značilna blazinasta rast, saj jim pomaga ohranjati vlago in temperaturo kljub mrzlemu podnebju. Prav tako pomeni zatočišče za manjše živali. Skupna lastnost večini rastlin v visokogorju je tudi kričeče obarvani cvetovi, ki jim pomaga pri zaščiti pred UV-žarki. Zlasti modra in rdeča pripomoreta k zaščiti, saj vsrkata velik del škodljivih žarkov.

Nekatere najbolj znane vrste pri nas so: avrikelj, planika, mrežolistna vrba in snežni svišč. Številčnost živali v visokogorju je majhna. Največ je ptic, ki izkoristijo nedostopne skale za gnezda, hrano pa iščejo nižje. Ptice, ki poseljujejo visokogorski pas so kavke, planinski orel, skalne lastovke in gorske jerebice. Potem pa so tam še rastlnojede živali, ki zimo prespijo npr. alpski svizec ali pa se umaknejo v nižje ležeče pasove npr. gams. Velike zveri visokogorsko okolje izkoriščajo kot začasno lovišče. Toda tudi nedosegljivost visokogorja ni obvarovala pred škodljivim vplivom človeka in mnogi njegovi prebivalci so bili iztrebljeni ali izrinjeni na rob obstoja.